

Nice (1) is nice (2) is Nissa (3).

- (1) stad in Zuid-Frankrijk
- (2) nice: Engels: lief, aangenaam
- (3) Italiaans, tweetalige borden aanduiding Nice/Nissa

Nu geen reisverhaal uit een ver of vreemd stukje land of werelddeel maar uit ons eigen Europa. Burenbezoek :het “Franse” Nice en zijn omgeving. Indien we al zouden denken dat wij hier in Haaltert/Vlaanderen/België continu geconfronteerd worden met invloeden uit andere landen en regio’s, wel de mooie bruisende chauvinistische stad Nice pronkt met Italiaans en Engels en is in haar mondain gedeelte even universeel als alle andere grote wereldsteden. Zand is zand en zee is zee en de grote wereldmerken, beauty shops, trendy boetieks zijn overal. Het accent van de reis lag op kunst. Eens iets anders dan bv. wilde dieren, armoede, mensje-kijken, exotische culturen, ontwikkelingshulp of zon en zee.

Ze hebben daar in Nice en omgeving zoals wij hier, ook zo wat van alles over de vloer gehad. De eerste Europese nederzettingen zouden hier gestart zijn. De Grieken kwamen (5000 voor Chr.) en stichtten Nikaia. Dan kwamen de Romeinen en brachten bloei tot ze zelf werden verdreven. De stad werd Nicaea. Na verloop van tijd opnieuw gedurende eeuwen ontwikkeling en bloei. Oorlogen en pest stopten dit tijdelijk. De hertogen van Savoie waren 500 jaar baas en de Italianen (Genua) drukten hun stempel op de stad Nissa. De stad lijkt nog steeds zeer Italiaans.

In 1860 gebeurde iets dat ons heden ten dage bekend in de oren klinkt: een referendum onder de inwoners. De stad wordt van dan af definitief onder de vleugels van Frankrijk gezet.

Na de hantering van oorlog als veroveringswapen wordt nu overgeschakeld op een vreedzamere techniek: cultuur, toerisme, inwijking. Door zijn haven, handel en werkkraft was Nice midden 1800 een rijke stad geworden en klimaat en natuur waren (zijn) prachtig aangenaam. Dus een begeerde bruid die hoe dan ook moet worden veroverd, ingepalmd. De high of would-be high-society uit Europa kwam overwinteren en in hun zog een ganse hofhouding, handel en ambachten om hen te onderhouden: Queen Victoria, de weduwe van de Russische tsaar... Architecten en kunstenaars volgden en introduceerden nieuwe kunststijlen en (kerkelijke) gebouwen (Russische kerk).

Voorheen, 1823, was de “Promende des Anglais” al aangelegd door Engelse immigranten. Niet enkel voor de schone schijn en het plezier van flaneren langs de wondermooie baai van Nice (baai der engelen, baie des anges), maar ook als werkverschaffing voor de hongerige bevolking. Openbare werken dus als stimulans voor de economie.

La Belle Epoque (van 1850 tot 1914), de mooie tijd, het interbellum was aangebroken. Vele luxueuze gebouwen werden opgericht. Meestal in Eclectische of Art-Déco-stijl. Ze werden niet verwaarloosd of afgebroken,

maar bewaard, gerestaureerd, gekoesterd, gewaardeerd en vormen nog steeds de ziel van de stad. Kan kunst de wereld redden? En, zo ja moet de wereld worden gered?

Werkten de gewone mensen in de vervuilende fabrieken die overal ontstonden en was toerisme en vakantie nog zeer elitair, de internationale kosmopolitische luxepaarden (zijn van alle tijden en landen) trokken naar de Côte d'Azur en vernieuwende artiesten volgden. Het impressionisme ontstond. Grote verwarring en schandaal, net als nu met moderne kunst. De samenleving verandert. Spiritualiteit bloeit. De ontstane vernieuwing blijft verder gaan ook in de twintigste eeuw. Marc Chagalle, een jood, schildert tussen 1954 en 1967 een museum bij elkaar over de Bijbelse boodschap. Matisse bouwt en schildert een kapel met alles erop en eraan tot meesterwerk (1950). Picasso komt en installeert zijn uitgebreid indrukwekkend schilderverhaal "Oorlog en vrede" in een Romaanse kapel (1959). Jean Cocteau, dandy en vrijgevochten anticonformistische duizendpoot schildert een volledige kapel (1956) zich baserend op het volksgeloof van de plaatselijke vissers. Het is net of ze er allemaal moeten zijn en elkaar bevruchten én/of beconcurreren.

De hedendaagse moderne kunst wordt stilaan geboren (1960, de sixties, de wereldtentoonstelling bij ons), gebaseerd op gebruikte objecten en banale materialen uit onze vergankelijke consumptiemaatschappij. Kunst is big business geworden en alle steden trachten zich te profileren met (moderne) kunst. Denk maar aan Antwerpen, Brugge of de Verenigde Arabische Emiraten die met petrodollars een stuk Louvre bouwen op een kunstmatig eiland voor hun kust. Of hier Haaltert met beeldig en beeldrijk. Nice bouwt een supermuseum (MAMAC 1990) voor hedendaagse kunst in al zijn aspecten. Mooie dingen binnenin, maar soms moest ik toch even slikken, heel hard nadenken, heel veel uitleg vragen en mezelf overtuigen om bepaalde schilderijen of installaties (conceptuele kunst noemt dat) toch "kunst" te vinden...

Dan maar naar de echte wereld buiten, naar een van de talloze gezellige restaurants waar je begin februari al kan genieten van zon en lente en terrasjes doen zoals dat wordt gezegd. Zij het met elektrische gloeiende vuurtjes boven je hoofd en tafel. Van energiebesparing en minder elektriciteitsgebruik ter voorkoming van de opwarming van onze aarde blijkbaar nog niet gehoord. Een snelle, comfortabele en futuristische tram hebben ze dan wel. Ter wille van de schoonheid van het weidse mondaine plein Masséna trekt hij tijdelijk zijn elektrische bekabeling in en rijdt op batterijkraft totaal geruisloos over het autovrije plein, om dan eens het plein, over op de gewone wijze verder te rijden. Futuristisch.

Tot drie maal toe kwamen we een restaurant tegen waarin de boerenbruiloft van Breughel ons vergezelde bij het eten. Breughel: onze internationale uitstraling.

De echte wereld buiten was ook het bezoek aan het oude kerkhof heel hoog boven de stad. Een prachtig uitzicht om begraven te worden... Herkenbaar, Europees, met enorme monumentale graven, geheel in de stijl van de twee vorige eeuwen. Zeker een stuk architectonisch cultuurpatrimonium en te bewaren nu de geplogenheden inzake het einde van het leven wijzigen.

Ondanks het mooie en de zoveel te bewonderen kunstwerken vooral in het mooie schilderachtige hooggelegen middeleeuws kunstenaarsdorpje Saint-Paul-de-Vence (er wordt wat afgeschilderd, gebeeldhouwd... op deze wereld) vind ik het ook steeds verhelderend om in een vreemd land de plaatselijke TV te bekijken en kranten te lezen. En ja, ik voelde me direct weer thuis. Zo herkenbaar de aandachtspunten, de problemen. Zo vergelijkbaar en toch weer anders. We leven in een internationale wereld, waar geen enkel land of regio ontsnapt aan dezelfde problematiek. Zeker als je kijkt binnen de Europese grenzen.

Ziehier een korte greep uit de Franse dagbladen (februari 2008):

*de komende noodzaak tot hervorming van de sociale zekerheid gezien de vergrijzing

*opbouwen van een complementaire individuele verzekering en pensioensparen

*de staatskas is leeg: beloften zijn gratis, de realisaties vergen geld

*wat met de indexverhoging voor de ambtenaren en de loontrekkende bevolking?

*betalen op de autostrades en hoeveel?

*rookverbod: invloed op de inkomsten van restaurants en café's

*geen geld meer voor het schooltransport naar het zwembad en sportcomplex

*de stijging van de graanprijs voor mens- en dierenvoeding ingevolge de grote vraag van China, India

*stijging van de voedselprijs ingevolge vraag naar biobrandstoffen ter vervanging van aardolie...

Oef, wat een problemen overal en altijd. Dan misschien toch weer even één van de vele musea van Nice binnenstappen en de schilder Henri Matisse gelijk geven die juist honderd jaar geleden schreef: "Kunst heeft een kalmerende, verzachtende werking op de geest, is als een goede leunstoel die ontspanning biedt na lichamelijke vermoeienissen." Misschien een achterhaalde visie nu alles vulgair, kwetsend en schokkend moet zijn en we speciale inspanningen moeten doen om lichamelijk vermoeid te geraken.

Geniet toch maar van wat kunst u biedt, zeker als je ook geestelijk moe wordt. Kunst is toch bedoeld om de geesten van mensen te openen. Of het dan kunst is of niet, maak je zelf maar uit en laat je zeker niet vangen door het kunstsysteem. Zou dat geen mooie internationale gedachte kunnen zijn?

1-7 februari 2008

Nera Redant